

Nr 42

Utlåtande i anledning av motion om en propagandakampanj för en bättre förebyggande hälsovård.

I den till allmänna beredningsutskottet hänvisade motionen II: 238 av herrar *Börjesson* i Falköping och *Rimmerfors* hemställes, att riksdagen måtte besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om en utredning om en riksomfattande statlig propagandakampanj för en bättre förebyggande hälsovård.

I motionen uttalas, att ohälsa, sjukdom och en för tidig död kostar svenska folket uppskattningsvis 15 miljarder kronor årligen i direkta och indirekta utgifter och produktionsförluster. Stora kostnader — och mänskligt lidande — skulle kunna begränsas med förebyggande åtgärder av skilda slag. Samhället har också vidtagit omfattande åtgärder i förebyggande syfte. Det är självfallet angeläget att sådana åtgärder vidareutvecklas. En samhällelig hälsovård kan dock inte ge fullgott resultat utan aktiv medverkan från varje enskild människa. För att skapa en bättre folkhälsa gäller det att skapa kunskap om och opinion för de åtgärder var och en själv bör vidtaga. Enligt motionärernas uppfattning är en statlig och kommunal hälsovårdskampanj motiverad. Kampanjen bör främst påtala värdet av motion, vådan av felaktig konsumtion av mat, olika stimulantias skadeverkningar och fördelarna av en sund livsföring.

Motionärerna anför, att denna kampanj, som skulle begränsas till en viss tidsperiod, bör vara brett upplagd och innehålla såväl ett upplysningsavsnitt som en aktivitetsskapande del. Motionärerna lämnar ett översiktligt förslag till kampanjens uppläggning i fråga om bl. a. framställande av material i form av filmer, bildband, upplysningsskrifter, broschyrer och affischer, anordnande av rikskonferenser och kurser, spridning av upplysning genom speciella program i etermedia, annonser i pressen och andra reklammetoder, information till elever vid alla utbildningsanstalter och till alla värnpliktiga samt olika aktivitetsskapande arrangemang, t. ex. motionstävlingar. Slutligen framhålles vikten av att näringslivet engageras i kampanjen.

Beträffande motiveringen i övrigt får utskottet hänvisa till motionen.

Utskottet har inhämtat yttrande från medicinalstyrelsen och statens institut för folkhälsan.

Medicinalstyrelsen, som finner motionärernas översikt över de förhål-

1 — Bihang till riksdagens protokoll 1967. 11 saml. Nr 42—44

landen som påkallar en särskild riksomfattande propagandakampanj i allt väsentligt riktig, betonar att kampanjen bör få en bred uppläggnig. De i motionen angivna huvudlinjerna för en sådan kampanj svarar väl mot medicinalstyrelsens hälsovårdsupplysningsdelegations erfarenheter. Motionens syfte faller väl samman med sådan hälsovårdsupplysning som bedrivs i delegationens regi. Delegationen samverkar redan med representanter för olika sidor av samhällslivet. Enligt medicinalstyrelsens mening kan utformandet och genomförandet av en statlig riksomfattande propagandaverksamhet för en förebyggande hälsovård med fördel anförtros delegationen. Detta förutsätter att medicinalstyrelsen tillförsäkras medel för utredning av upplysningsfrågan.

Medicinalstyrelsen tillstyrker livligt bifall till motionen på sätt styrelsen föreslagit.

Som komplettering till sitt yttrande har medicinalstyrelsen överlämnat V. P. M. angående anslag för budgetåret 1967/68 till Hälsovårdsupplysning, sammanfattning av en enkät 1966 hos ett antal organisationer och enskilda om upplysning i hälsofrågor samt protokoll från en konferens anordnad av hälsovårdsupplysningsdelegationen i november 1966.

Styrelsen för statens institut för folkhälsan instämmer i de i motionen framförda synpunkterna på betydelsen av en effektivt förebyggande hälsovård och understryker, att upplysning till medborgarna ingår som en viktig del i hälsovården. Upplysningen måste vara korrekt och saklig, byggd på vetenskapligt verifierade fakta. Den största effekten av upplysningen kan förväntas genom de yngre åldersgrupperna. Styrelsen finner det därför vara av särskild vikt, att forskningens rön kontinuerligt inarbetas i den grundläggande skolutbildningen.

Det är enligt styrelsens mening otvivelaktigt, att en propagandakampanj skulle vara till nytta. Upplysningsverksamheten på detta område tillkommer medicinalstyrelsens hälsovårdsupplysningsdelegation, och en eventuell upplysningskampanj bör anordnas av denna delegation. De hygieniska synpunkterna på hantering och tillredning av livsmedel bör härvid beaktas.

Styrelsen erinrar om att på senaste tiden framlagts betänkanden, som berör den förebyggande hälsovården. Immissionsakkunniga framför sålunda författnings- och organisationsförslag av största betydelse för den allmänna hälsovården. Utredningsmannen rörande vissa medicinska utbildningsfrågor m. m. föreslår en särskild organisation för näringsforskning och näringsundervisning, och konsumentupplysningsutredningen föreslår i ett delbetänkande åtgärder för effektivare konsumentforskning. Ett genomförande i full utsträckning av dessa förslag skulle medföra en betydelsefull förstärkning av samhällets resurser för förebyggande hälsovård.

Styrelsen framhåller, att behovet av hälsovårdsupplysning är kontinuerligt. Enligt styrelsens mening kommer en kontinuerlig upplysningsverksamhet att på längre sikt ge ett bättre resultat än en tillfällig kampanj.

Styrelsen förutsätter därför, att kostnaderna för en eventuell kampanj inte får inkräkta på resurserna för den kontinuerliga hälsovårdssupplysningen och för de organ, som har till uppgift att framskaffa underlaget för dylik upplysning.

Utskottet

I motionen föreslås utredning om en statlig propagandakampanj för en bättre förebyggande hälsovård.

Vissa kostnader för upplysningsverksamhet i syfte att ge allmänheten en riktig information på hälso- och sjukvårdens område bestrids från anslaget till Hälsovårdssupplysning, för innevarande budgetår uppfört med 900 000 kronor. Anslaget disponeras av medicinalstyrelsen, vars hälsovårdssupplysningsdelegation (HVUD) svarar för planläggning och verkställighet. För att bredda basen för sin hälsovårdssupplysning har styrelsen tillkallat en expertgrupp med företrädare för myndigheter och organisationer, i vilkas uppgifter ingår att sprida information till förebyggande av ohälsa och olycksfall. I denna grupp är t. ex. arbetsmedicinska institutet, Centralförbundet för nykterhetsundervisning, Riksförbundet mot alkoholmissbruk, Nationalföreningen mot hjärt- och lungsjukdomar, Nationalföreningen för upplysning om tobakens skadeverkningar, Sveriges riksidsrottsförbund, Svenska korporationsidsrottsförbundet, Skid- och friluftsförbundet och Folksam representerade.

Som framgår av den i årets statsverksproposition (bil. 7, s. 81—82) intagna redogörelsen har medicinalstyrelsen för innevarande budgetår äskat medel för nya eller vidgade insatser i fråga om bl. a. propaganda för fysisk motion samt upplysning rörande kost och näring och om risker förenade med stimulantia. Anslag har emellertid beviljats för en verksamhet av ungefär samma omfattning som föregående budgetår. I sin anslagsframställning för nästa budgetår har styrelsen åter framfört förslag i samma hänseenden och vidare om medel för en regional verksamhet, baserad på länsläkarorganisationerna. Styrelsen har därvid även framhållit, att kontinuitet och ständig upprepning krävs för att informationen skall nå de avsedda mottagarna och påverka deras beteende.

Utskottet finner att den inom HVUD planerade verksamheten med dess breda organisatoriska förankring i huvudsak motsvarar de önskemål motionärerna framfört. Utskottet finner vidare lämpligt, att de statliga insatserna för hälsovårdssupplysning får den prägel av kontinuitet som medicinalstyrelsen har angivit i sina anslagsäskanden och därmed också fortlöpande kan anpassas med ledning av erfarenheter rörande effekten av olika metoder att sprida upplysningen. En utbyggd propaganda för en bättre förebyggande hälsovård får därför betraktas som en anslagsfråga.

Utskottet finner således inte skäl tillstyrka motionsyrkandet utan hemställer,

att motionen II: 238 icke må föranleda någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 24 oktober 1967

På allmänna beredningsutskottets vägnar:

NANCY ERIKSSON

Närvarande:

från första kammaren: herrar Sörlin (s), Hellebladh (s), Wallmark* (h), Eric Gustaf Peterson (fp), Axel Kristiansson (cp), Hedlund (s), Yngve Persson* (s), Nyman (fp), fru Elvy Olsson (cp), herrar Helge Karlsson (s) och Blomquist (h);

från andra kammaren: fru Eriksson i Stockholm (s), fru Jäderberg (s), herrar Hamrin i Kalmar (fp), Svensson i Kungälv* (s), Lundmark (s), Haglund (s), Larsson i Borrby (cp), Nilsson i Bästekille (h), Hyltander (fp), Nordgren (h), Johansson i Växjö (cp) och Wiklund i Härnösand* (s).

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.

Reservation

av herrar *Eric Gustaf Peterson* (fp), *Hamrin* i Kalmar (fp) och *Johansson* i Växjö (cp).